

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет журналістики, реклами та видавничої справи

Кафедра періодичної преси та медіаредагування

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

**«Музика в сучасному українському мистецтві
(серія журналістських матеріалів)»
«Music in Modern Ukrainian Art
(a series of journalistic materials)»**

Виконала: здобувачка денної форми навчання
спеціальності 061 журналістика

Освітня програма «Журналістика»

Кулашкіна Ксенія Олександрівна

Керівник ст. викл. Житнікова А. В. _____
(підпис)

Рецензент ст. викл. Азєєв С. В.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри

№ ____ від _____ . 20 ____ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище, ім'я)

Захищено на засіданні ЕК № _____
протокол № __ від ____ . ____ . 20 ____ р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою/шкалою ECTS/ бали)

Голова ЕК

(підпис)

(прізвище, ім'я)

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ.....	5
ОПИС ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ.....	13
ВИСНОВКИ.....	15
БІБЛІОГРАФІЯ.....	17
ДОДАТКИ (проєкт)	

ВСТУП

Музика є невід’ємною частиною нашого життя. Щодня, мільйони людей прослуховують хоча б одну композицію на день: в навушниках, сидячи в кафе, на вулиці або на концерті. Суцільна потреба в прослуховуванні музики пов’язана з її впливом на роботу нашого мозку. Коли ми чуємо музику, наш організм починає отримувати допамін – гормон, що викликає задоволення. Саме він змушує нас відчувати позитивні емоції, налаштовує на працю або продовження тренування.

Такі тенденції зумовили розвиток та інтеграцію музики в інші види мистецтва: кінематограф, театр, різноманітні виставки та модні покази. Про музикантів створюють фільми, використовують їхні твори. Вдалий музичний супровід завжди приваблює більшу аудиторію.

Актуальність теми нашого дослідження полягає у тому, що українська музика набуває все більшої популярності, а українські музиканти все частіше беруть участь у написанні саундтреків до фільмів, колабораціях між собою та створенні нового звучання, яке інтегрується у світ мистецтва.

Мета: дослідити процес інтеграції української музики у сучасне мистецтво.

Завдання:

- визначити роль музики в українському сучасному мистецтві
 - підготувати матеріали різних жанрів на обрану тему
 - проаналізувати спеціалізовані та національні видання на обрану тему
- для написання моніторингу
- розробити дизайн спецвипуску газети
 - зверстати спецвипуск газети

Об’єкт дослідження: українська музика в сучасному мистецтві.

Предмет дослідження: процеси інтеграції української музики у сучасне мистецтво.

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, моніторинг, інтерв'ювання та порівняння.

Структура роботи. зумовлена поставленими в ній завданнями, включає: вступ, обґрунтування підготовки проєкту, опис підготовки проєкту, висновки, бібліографію та додатки (проєкт). Обґрунтування проєкту, складається моніторингу загальноукраїнських та спеціалізованих медіа щодо висвітлювання української музичної сфери, зокрема інтеграція музики в інші види мистецтва. Опис проєкту є своєрідним підґрунтям для створення серії журналістських матеріалів. У Додатках (проєкті) міститься шість журналістських матеріалів: інформаційний – інтерв'ю, аналітичні – рецензія, коментар, огляди та стаття. Обсяг текстової частини – 14 сторінок. Обсяг додатків складає 23 сторінки. Бібліографія налічує 29 використаних джерел, серед яких 5 є фаховою літературою зі спеціальності (підручник, статті, матеріали конференцій).

ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ

Повномасштабне вторгнення росії в Україну стало переломним моментом для багатьох сфер життя, зокрема для музичного мистецтва. Тож, виникає нагальне питання, а саме – дослідити еволюцію висвітлення української музики в медіа, зосереджуючись на тому, як війна вплинула на її репрезентацію та інтеграцію в інші сфери мистецтва.

Загалом, інтеграція музики дозволяє створити глибший, багатосаровий досвід, який зачіпає більше сенсів. Музика може посилити емоційну силу візуального мистецтва, додати драматизму до театру, а в кіно додати глибину та зробити образ більш емоційно сильним.

Розглянемо, як змінювалось висвітлення української музичної сфери, зокрема інтеграція музики в інші види мистецтва, на шпальтах медіа. Об'єктами моніторингового дослідження оберемо національні та спеціалізовані медіа.

Таке обмеження у виборі об'єктів аналізу зумовлене тим, що дає змогу глибше вивчити питання. Проте варто враховувати й роль їхніх соцмереж, щоб осягнути повну картину публікованого контенту.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну значно змінило музичну сферу. Соціологічне дослідження «Рейтинг» вказує на те, що більшість українців відмовилися від російської музики після початку повномасштабної війни, що сприяло зростанню популярності українських виконавців, але водночас створило виклики для медіа, які висвітлюють музичну галузь [25].

Зникнення рекламного ринку ускладнило фінансування медіа, що призвело до закриття деяких видань. Тим не менш, деяким медіа вдалося перейти на нові моделі фінансування, що дозволило їм продовжувати працювати.

Національні медіа

Для спрощеного пошуку новин у загальнонаціональних медіа, було використано ключові слова: музика, артисти, музиканти, Євробачення.

Першим національним медіа було обрано видання «Українська правда». Вибір зумовлено хорошою роботою журналістів видання та наявністю його у білому списку медіа, що гарантує якість оприлюдненої інформації.

Українська правда

За лютий 2022 року Українська правда опублікувала 16 матеріалів дотичних до теми музики та артистів. 14 із них стосувалися відбору на Євробачення. Варто відмітити, що переважно це була не сама музична тематика, а новини стосовно скандалу з Аліною Паш. 7 матеріалів було приділено саме цьому:

1. «Як Аліна Паш в'їжджала до окупованого Криму: оприлюднено документ» (13 лютого 2022) [28].
2. «Alina Pash пояснила “пранк” у Москві та поїздки до Криму: Хочеться, щоби цей потік багнюки вже закінчився» (13 лютого 2022) [1].
3. Євробачення-2022: Суспільне знову питає у прикордонників, як Аліна Паш їздила у Крим (14 лютого 2022) [15].
4. «Шахраї не можуть їхати на Євробачення: голова Суспільного відреагував на підроблену довідку Аліни Паш» (15 лютого 2022) [26].
5. «Скандал із Євробаченням: прикордонники не видавали Паш довідку про поїздки в Крим» (15 лютого 2022) [24].
6. «“Суспільне” дискваліфікувало Паш навіть без її відмови – за підроблену довідку» (16 лютого 2022) [20].
7. «Євробачення 2022: Наглядова рада збереться, щоб обговорити скандал навколо нацвідбору» (16 лютого 2022) [8].

Однак, в межах нашого дослідження, більш цікавими є «Ви все чули? Жадан із кавером на Гадюкіних, Потап “по-київськи” та інші українські пісні

січня-2022» [22] від 8 лютого та «Від TikTok до штучного інтелекту. Які технології використовують в музичній індустрії сьогодні» [3] за 17 лютого.

У тексті за 8 лютого зазначається, що матеріал є продовженням щомісячних добірок про музику українських артистів. Власне, інформаційним приводом для його створення є пісні, що потрапили в ефір за період січня. Тут представлені як молоді, так і достатньо відомі вже багато років артисти [22].

Важливо, що згадуються різножанрові виконавці, такі підбірки мають позитивний вплив на розвиток та поширення українського контенту. Матеріал від 17 лютого розповідає про те, що пандемія COVID-19 негативно вплинула на музичну індустрію, особливо на малих та середніх гравців. Однак пандемія також стала каталізатором для розвитку нових технологій в галузі [3].

Музиканти почали використовувати нові способи спілкування з аудиторією, наприклад, прямі трансляції в Instagram та концерти у Fortnite. Також з'явилися нові сервіси, які об'єднують артистів та лейбли. Цей матеріал також вказує нам на те, що українські артисти усвідомили важливість TikTok як платформи для просування своєї музики. Велика кількість підписників, як у Насті Каменських та Надії Дорофєєвої, дозволяє їм охоплювати широку аудиторію та залучати нових шанувальників. Випуск релізів спеціально для TikTok, як це зробив гурт Mountain Breeze, є ще одним прикладом того, як українські артисти адаптувалися до нових трендів.

Хоча такі платформи вже не є новинкою, він все ще залишається потужним інструментом для музичного просування. Артисти, які розуміють, як використовувати їх ефективно, можуть значно збільшити свою популярність і досягти успіху в музичній індустрії.

У лютому 2024 року Українська правда опублікувала загалом 10 матеріалів з наявністю ключових слів. 6 текстів мають пряме відношення до відбору на Євробачення.

Суспільне Новини

У лютому 2022 року на шпальтах видання «Суспільне Новини» було опубліковано 57 матеріалів дотичних до музичної тематики. Якщо розглядати точніше: 7 з них відповідали запиту «музика», а 50 – «Євробачення».

А у 2024 році, в лютому, матеріалів побільшало, так загалом 68 матеріалів, 13 – на запит «музика», та 55 – «Євробачення».

Характерно, що Суспільне більше приділяє уваги пісенному конкурсу, так як є офіційним партнером, та транслює його на своєму каналі як національний мовник. Тут ми бачимо більше офіційного контенту та ексклюзивів про підготовку конкурсу: бекстейджі зі знімального майданчику, блоги про шлях артистів та інтерв'ю з членами журі.

Варто зазначити що пісенному конкурсу присвячено окремий сайт від Суспільного. Там присутні розділи з новинами, відео контентом, довідку про сам конкурс, окрема сторінка з учасниками нацвідбору та ще одна з архівом попередніх років. Також, виділено й розділ для дитячого конкурсу. Тут варто зазначити, що він не наповнюється регулярно протягом року, а активізується саме у період національних відборів та безпосередньо періоду проведення конкурсу.

Спеціалізовані медіа

Хронологічними межами моніторингового дослідження спеціалізованих медіа «МУЗВАР», «СЛУХ медіа», оберемо лютий 2022 (як період до початку повномасштабного вторгнення) та лютий 2024 (поточний стан).

МУЗВАР

Аналітичний, розважальний та інформаційний контент – все це зібрано у виданні МУЗВАР. Вони позиціонують себе як музичний портал, що структурно складається з журналу, телеканалу та інтернет-сайту.

Олексій Донцов та Юліан Новак, засновники видання стверджують: контент «МУЗВАР'у» має на меті популяризацію української музики та згадки про культурну спадщину української музики часів незалежності.

За лютий 2022 року, МУЗВАР опублікував 28 матеріалів. Більшість з них про конкурс Євробачення та підготовку до відбору виконавців, зокрема була оприлюднена серія інтерв'ю з учасниками нацвідбору, з позначкою «Ексклюзивно». Тут ми можемо помітити як відносно відомих осіб, такі молодих виконавців.

Тож, такий хід є успішним з точки зору, що люди шукають інформацію про тих, кого бачать вперше, і натрапляють саме на ці матеріали. Так, саме ЗМІ набирає популярності, а висвітлювання виконавці здобувають нову аудиторію.

У лютому 2024 року видання опублікувало 8 матеріалів. 4 з них стосувалися подій Євробачення. Однак, виокремимо з решти два матеріали, які прикували нашу увагу:

1. Знайомі ще з коледжу: OSTY ексклюзивно розповів про співпрацю з Клавдією Петрівною [10],

2. Як зрозуміти, що ти музичний пірат і крадеш заробіток улюбленого артиста: розмова з музичним маркетологом Леонідом Ласточкіним [29].

Матеріали належать до інформаційного роду жанрів – інтерв'ю. Загалом можна помітити, що видання приділяє велику увагу саме інтерв'ю з дотичними до музики особистостями, їх презентують як ексклюзивний контент, що пригортає увагу глядача. У випадку з цими двома матеріалами, можна ще додати, що таким чином популяризують маловідомих виконавців, маркетологів та критиків. Фактично це простежується в усіх публікаціях цього медіа.

СЛУХ Медіа

Незалежне музичне видання, яке обирає контент на основі якості, чартів та особистих уподобань редакторів. Команда самостійно визначає, про яких артистів писати, не зважаючи на замовний контент. Для нових виконавців, видання веде окремий розділ «Знайомимось», де музиканти можуть розповісти про себе та свої релізи, відповідаючи на стандартний набір питань.

Останні роки популярність здобувають й ретроспективні матеріали, зокрема статті про класичну українську музику та артистів 80х-90х років. Це свідчить про зацікавленість аудиторії не лише новими іменами, але і важливими постатями українського музичного мистецтва.

У 2022 році, СЛУХ Медіа оприлюднили 56 матеріалів. Серед них присутні як згадки про релізи молодих виконавців, так і матеріали про світових зірок:

1. «Іван Дорн анонсував дату виходу нового альбому DORNDOM. Слушайте уривок пісні» від 1 лютого [11].
2. «Інді-поп-дует «Крамдада» – перші дебютанти 2022, на яких варто звернути увагу. Дивіться кліп» від 3 лютого [14].
3. «Red Hot Chili Peppers повернулися: нова пісня, кліп і анонс альбому» від 4 лютого, тощо [12].

Важливою тенденцією є відсутність російських виконавців. Загалом увагу приділяли і пісенному конкурсу Євробачення, проте матеріали на цю тему займали менше чверті загальної кількості.

За лютий 2024 року, видання опублікувало лише два матеріали:

1. «Виставка українських музичних феноменів «Вільна музика» триває у Львові» від 7 лютого [5].

У тексті йдеться про виставку, на якій можна дізнатися історію незалежної музики та ознайомитися з артефактами аналогової та цифрової епох. Цей текст свідчить про те, що музика існує не тільки в своєму просторі, а й поширюється на музейну сферу.

2. «Вийшов документальний фільм про Джамалу від «Голосу Америки» від 26 лютого 2024 [19].

Фільм містить архівні відео, спогади та думки співачки. До речі, фактично цей матеріал про інтеграцію музикантки та її творчості у кінематограф. Проте сама Джамала зазначає: цей фільм не про неї, він про кожного українця.

Дослідження показало, що українські медіа під час Євробачення зосереджуються на цьому конкурсі та пов'язаних з ним подіях. Звичайні новини музичного світу відходять на другий план. Це на відміну від спеціалізованих музичних видань, які, хоч і приділяють увагу конкурсу, але й охоплюють релізи маловідомих і популярних українських музикантів.

Національні медіа частіше публікують новини, а спеціалізовані – аналітичні матеріали, огляди, статті й інтерв'ю. Це зумовлюється форматами подачі матеріалів та спрямованості видань. Традиційно, загальнонаціональні обирають «швидкі» новини. Іноді можна зустріти аналітичні матеріали, здебільшого стосовно скандальних подій. Проте інформаційні завжди переважають, у зв'язку з прагненням до оперативної подачі інформації.

Порівняно з національними ЗМІ, спеціалізовані видання дотримуються іншої політики: помітно, що звичайні новини або анонси матеріалів публікуються регулярно саме у соцмережах. А наповнення сайтів здебільшого складається з більш великих та інформативних матеріалів. Зокрема, цей підхід залучає аудиторію за схемою «байтингу». Так, спочатку оприлюднюється матеріал на сайті, а в соцмережах публікується пост, або історія, яка містить цитату, короткий зміст, або найцікавіший момент, та посилання на матеріал. Таким чином, читач, якому буде цікаво побачити продовження, перейде за посиланням та отримає відповідь на свою цікавість.

Дослідження виявило, що національні медіа почали більше уваги приділяти сучасній українській музиці, що є позитивним трендом. Спеціалізовані видання розвинулися та публікують більш якісні матеріали, проте у помітно меншому обсязі.

Зокрема, існує й прецедент, коли загальнонаціональне видання утворює спеціалізований підрозділ, де у більшому обсязі публікує новини на обрану тематику. Прикладом цього у дослідженні стало видання «Суспільне» та його сайт «Суспільне | Євробачення» (ред. eurovision.ua).

Також зазначимо, що під час дослідження, ми врахували як кількісні методи збору даних, так і якісні, а саме аналіз публікацій та їхнього контексту. Це нам допомогло структурувати дані та отримати об'єктивні та достовірні результати.

За останні два роки ми стали свідками того, як українська музика все більше інтегрується в інші види мистецтва. Молоді виконавці все частіше звучать у фільмах, серіалах, на модних показах та виставках.

Після початку повномасштабного вторгнення українська музика пережила позитивні зміни, стрімко розвиваючись і впливаючи на сучасну культуру України. У наш час створюється більше саме українських фільмів, вистави українських постановників стають дедалі більш популярними, а серед молоді шириться як сучасна, так і стара українська музика.

Отже, можна констатувати, що події, які включають в себе міжнародні конфлікти та війни мають позитивний вплив на розвиток культури народу, який прагне її захистити. І попри всі спроби з боку країни-агресора здійснювати інформаційний вплив та попри роки культурної експансії та приниження української спадщини, ми бачимо позитивні зрушення як безпосередньо у мистецькому спектрі, так і на шпальтах видань у контексті висвітлення цих тем.

ОПИС ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ

Творчий проєкт кваліфікаційної роботи виконано у вигляді серії журналістських матеріалів, реалізований у спецвипуску газети, яка налічує 6 журналістські матеріали. Для репрезентації та найбільш вдалого розкриття теми нами було обрано жанри різних родових підгруп: інформаційні – інтерв'ю; аналітичні – рецензія, огляди, стаття. Такий вибір жанрів обумовлений можливістю розглянути поставлені питання з різних аспектів.

Кожен матеріал повноцінно розкриває окремо обрану тему, у результаті, вимальовуючи загальну картину теми кваліфікаційної роботи «Музика в сучасному українському мистецтві (серія журналістських матеріалів)».

В обґрунтуванні підготовки проєкту кваліфікаційної роботи було проведено моніторинг загальноукраїнських та спеціалізованих медіа, таких як: «Українська правда», «Суспільне Новини», «МУЗВАР» та «СЛУХ Медіа». Відбирали ЗМІ ми згідно з такими критеріями: загальнонаціональні, які входять до білого списку медіа [2]; та спеціалізовані – за сучасністю та популярністю в інтернеті.

Обрані часові межі моніторингового дослідження зумовлені тим, щоб порівняти висвітлюваність теми до початку повномасштабного вторгнення та через два роки (поточний стан). Таким чином, ми розглянули матеріали за лютий 2022 та лютий 2024 року на шпальтах обраних ЗМІ.

Створена серія журналістських матеріалів представлена у такий спосіб:

Перший матеріал – рецензія «Пробудження спогадів та осучаснене звучання у кінострічці “Я, Победа і Берлін”» (див. Додаток 1). Завдяки рецензії, ми розкрили тему того, чому музичні композиції минулого можуть звучати сучасно та відігравати велику роль у кінострічках.

Другий матеріал – коментар «Проєкт МУР. Історія крізь призму музичного мистецтва» (див. Додаток 2). Сучасне українське мистецтво

поєднує в собі різні сфери. Революційні часи породжують впровадження історичного контексту у музичні композиції. Так, коментар щодо одного з таких проєктів, допоміг нам описати переваги цього явища.

Третій матеріал – огляд «підкреслює характер колекції: музика під час фешн показів» (*див. Додаток 3*). Цей огляд розкриває тему: музика в наш час присутня у багатьох сферах життя, зокрема інтегрується й у модельний світ. Ми розглянули, як українські дизайнери та світові бренди використовують її у своїх показах.

Четвертий матеріал – огляд «Культурна експансія та національне відродження: огляд мюзиклів» (*див. Додаток 4*). Уже за часів незалежної України український інфопростір був сповнений російських наративів та контенту, що принижував українців, тому у межах цього огляду ми розглянули різні мюзикли українського походження та виділили різницю між суто нашим виробництвом та колабораціями з російським шоу-бізнесом.

П'ятий матеріал – стаття «Музика в українському кінематографі: від німого кіно до сучасних творів» (*див. Додаток 5*). Ця стаття допомогла нам визначити етапи становлення кінематографу, та, зокрема, музики в ньому. Ми дослідили, коли з'явилися перші фільми з музичним супроводом та яке значення він мав для стрічок.

Шостий матеріал – інтерв'ю «Я – Іван. Я – актор. І поки що всьо» (*див. Додаток 6*). В інтерв'ю нам вдалося остаточно визначити важливість музики у стрічках, розглянути ставлення акторів до цього та загалом заглибитися у невідому суспільству сторону створення театральних вистав та фільмів крізь погляд актора.

ВИСНОВКИ

Музика відіграє ключову роль у сучасному українському мистецтві. Завдяки обраному формату серії матеріалів, було проаналізовано еволюцію та використання музики в різних сферах: кіно, театральні вистави, фешн-індустрія.

У роботі над серією матеріалів, ми виконали декілька етапів. Спочатку, дослідили обрану тему, та провели моніторинг загальнонаціональних та спеціалізованих медіа.

Моніторинг українських медіа дозволив виявити тенденції інтеграції музики в інші види мистецтва в інформаційному просторі до та після повномасштабного вторгнення. Проведене дослідження виявило аспекти впливу російського шоу-бізнесу на українську музичну культуру.

Проведений моніторинг, а саме його результат став підґрунтям створення матеріалів роботи. Наступним етапом, було дослідження теми шляхом вивчення інших наукових робіт та матеріалів опублікованих у мережі інтернет. Так, ми зрозуміли, які аспекти є маловивченими та потребують детальнішого аналізу.

Далі, ми почали створювати серію журналістських матеріалів, яка налічує шість текстів різних жанрів. Нам вдалося створити унікальні, цікаві матеріали, які детально розкривають тему з різних сторін. Повертаючись до жанрів, було створено: рецензію, коментар, два огляди, статтю та інтерв'ю.

Вибір жанрів зумовлений особливостями теми. Рецензія на фільм є актуальною, та висвітлює як загальні враження щодо картини, так і особливості музичної складової.

Коментар, як жанр, було обрано для більш широкого обґрунтування думки та висвітлення загальної теми поєднання історії та музики.

Огляди дали можливість додатково дослідити сферу модної індустрії з боку музичних експериментів та порівняти мюзикли, створені українцями

у різні часи та за різних обставин, та встановити, як в українців з'являлося відчуття меншовартості.

У статті ми дослідили, як процес становлення українського кінематографу, так і важливість музичного супроводу в ньому. Розглянули певні приклади для більшої повноти аналізу.

Останній матеріал, інтерв'ю з актором стало фінальним аспектом, що доповнив роботу. У межах матеріалу ми розглянули, як становлення самого актора, так і різницю театру та кіно. Також, детальніше заглибилися у тонкощі фільму, який було розглянуто у рецензії, таким чином склавши загальну картину та доповнивши фактами «з перших вуст».

Насамкінець, було розроблено спеціальний випуск газети, присвячений дослідженню різних аспектів та явищ, за використанням програмного забезпечення Adobe InDesign та Figma. Кожен матеріал супроводжувався ілюстраціями, які візуально підкреслювали його контекст.

Кваліфікаційний проєкт є внеском в аналіз сучасних тенденцій у сфері українського мистецтва. Він надає ґрунтовний огляд використання музики в сучасних контекстах, підкреслюючи її значення як засобу самоідентифікації та культурного вираження.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Alina Pash пояснила «пранк» у Москві та поїздку до Криму: Хочеться, щоби цей потік багнуки вже закінчився. *Українська правда*. 13 лютого 2022. URL: <https://tabloid.pravda.com.ua/scandal/6208b4cd3ea5a/> (дата звернення: 01.03.2024)
2. БІЛИЙ СПИСОК: 11 МЕДІА, ЩО СТАЛИ НАЙЯКІСНІШИМИ. *Інститут масової інформації*. 26 квітня 2024. URL: <https://imi.org.ua/news/bilyj-spysok-11-media-shho-staly-najyakisnishymy-i60964> (дата звернення: 26.04.2024)
3. Бондаренко О. Від ТікТок до штучного інтелекту. Які технології використовують в музичній індустрії сьогодні. *Українська правда*. 17 лютого 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/02/17/247477/> (дата звернення: 01.03.2024)
4. Варич М. Огляд як популярний жанр журналістики у спеціалізованих автомобільних журналах. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2013. Випуск 3. С. 361-368. URL: <https://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Zb/NDI2013/JRN/PDF/32.pdf> (дата звернення: 19.01.2024)
5. Виставка українських музичних феноменів «Вільна музика» триває у Львові. *СЛУХ Media*. 7 лютого 2024. URL: <https://slukh.media/news/vilna-music/> (дата звернення: 01.03.2024)
6. Гарачковська О. Жанрові особливості аналітичної журналістики у контексті становлення сучасного інформаційного простору. *Український інформаційний простір*. 2021. Випуск 2 (8). С. 146-154. URL: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.2\(8\).2021.245866](https://doi.org/10.31866/2616-7948.2(8).2021.245866) (дата звернення: 19.01.2024)
7. Горбова І. Жанрові модифікації інтерв'ю в сучасній журналістиці. *Вітражі: Збірник матеріалів викладацько-студентських наукових семінарів*.

2014. Випуск 5. С. 21-24. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/> (дата звернення: 13.01.2024).

8. Євробачення 2022: Наглядова рада збереться, щоб обговорити скандал навколо нацвідбору. *Українська правда*. 16 лютого 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/16/7324208> (дата звернення: 01.03.2024)

9. Захоплююча лекція про українське німе кіно. ВІДЕО. *Історична правда*. 27 жовтня 2015. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2015/10/27/148663/> (дата звернення: 01.03.2024)

10. Знайомі ще з коледжу: OSTY ексклюзивно розповів про співпрацю з Клавдією Петрівною. *МУЗВАР*. 2024. URL: <http://muzvar.com.ua/znaiomi-shche-z-koledzhu-osty-ekskliuzyvno-rozpoviv-pro-spivpratsiu-z-klavdiieiu-petrivnoiu/> (дата звернення: 01.03.2024)

11. Ільків Я. 9 українських пісень, що стали саундтреками до українських фільмів. *Лірум*. 31 січня 2023. URL: <https://liroom.com.ua/music/ukrainian-soundtracks/> (дата звернення: 19.01.2024)

12. Комлев М., Red Hot Chili Peppers повернулися: нова пісня, кліп і анонс альбому. *СЛУХ Медіа*. 4 лютого 2022. URL: <https://slukh.media/news/red-hot-chili-peppers-black-summer/> (дата звернення 01.03.2024)

13. Комлев М., Іван Дорн анонсував дату виходу нового альбому DORNDOM. Слухайте уривок пісні. *СЛУХ Медіа*. 1 лютого 2022. URL: <https://slukh.media/news/ivan-dorn-announce-new-album/> (дата звернення: 01.03.2024)

14. Комлев М., Інді-поп-дует «Крамдада» – перші дебютанти 2022, на яких варто звернути увагу. Дивіться кліп. *СЛУХ Медіа*. 3 лютого 2022. URL: <https://slukh.media/news/kramdada-chasy/> (дата звернення 01.03.2024)

15. Мазуренко А. Євробачення-2022: Суспільне знову питає у прикордонників, як Аліна Паш їздила у Крим. *Українська правда*. 14 лютого 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/14/7323962/> (дата звернення 01.03.2024)
16. Малента В. Як змінилася українська музика за рік повномасштабного вторгнення. *Media Vista*. 24 березня 2023. URL: <https://mediavista.com.ua/archives/4998> (дата звернення: 17.01.2024)
17. Масенко В. Розстріляне відродження – новий погляд. Усі обговорюють реп-мюзикл «Ти [Романтика]». Що це за проєкт, хто його створив і чому навколо нього стільки суперечок. *Forbes*. 5 березня 2024. URL: https://forbes.ua/lifestyle/rozstrilyane-vidrozhennya-noviy-poglyad-usi-obg_ovoryuyut-rep-myuzikl-ti-romantika-shcho-tse-za-proekt-khto-yogo-stvoriv-ta-chomu-navkolo-nogo-stilki-superechok-05032024-19659 (дата звернення: 15.03.2024)
18. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. Київ. Центр учбової літератури. 2011. 496 с.
19. Мосійчук О. Вийшов документальний фільм про Джамалу від «Голосу Америки». *СЛУХ Media*. 26 лютого 2024. URL: <https://slukh.media/news/jamala-documentary/> (дата звернення: 01.03.2024)
20. Петренко Р. «Суспільне» дискваліфікувало Паш навіть без її відмови – за підроблену довідку. *Українська правда*. 16 лютого 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/16/7324279/> (дата звернення: 01.03.2024)
21. Підбірка українських фільмів та пісень з них. Дивись на Takflix. *СЛУХ Media*. 8 грудня 2021. URL: <https://slukh.media/texts/soundtracks-from-ukrainian-movies/> (дата звернення: 19.01.2024)
22. Пухарев П. Ви все чули? Жадан із кавером на Гадюкіних, Потап «по-київськи» та інші українські пісні січня-2022. *Українська правда. Життя*.

8 лютого 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/02/08/247384/>
(дата звернення: 01.03.2024)

23. Пухарев Ф. Гуцулка Ксеня, козаки, молода Ротару: що подивитися на Новий рік 2024 замість російських мюзиклів. *Вечір*. 30 грудня 2023. URL: <https://vechir.media/guczulka-ksenya-kozaky-moloda-rotaru-shho-podyvytysya-na-svyata-zamist-rosijskyh-myuzykliv/> (дата звернення: 17.01.2024)

24. Романенко В. Скандал із Євробаченням: прикордонники не видавали Паш довідку про поїздку в Крим. *Українська правда*. 15 лютого 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/15/7324095/> (дата звернення: 01.03.2024)

25. СІМНАДЦЯТЕ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНЕ ОПИТУВАННЯ: ІДЕНТИЧНІСТЬ. ПАТРІОТИЗМ. ЦІННОСТІ (17-18 СЕРПНЯ 2022). *Рейтинг*. 23 серпня 2022. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/s_mnadcyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_dentichn_st_patr_otizm_c_nnost_17-18_serpnya_2022.html?fbclid=IwAR1ShITAR6jP3xDzbvZA-GBTv12N9hP9mnCbsRIQ6bzzifwLJ0ab-LQ8au0 (дата звернення: 12.01.2024)

26. Шахраї не можуть їхати на Євробачення: голова Суспільного відреагував на підроблену довідку Аліни Паш. *Українська правда*. 15 лютого 2022. URL: <https://tabloid.pravda.com.ua/scandal/620bba992a2a7/>
(дата звернення 01.03.2024)

27. Шебеліст С.В. Типологія журналістських жанрів: сучасні теоретичні дискусії. *Молодий вчений*. 2020. № 9.1 (85.1). С. 136-140. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17001> (дата звернення: 13.01.2024)

28. Як Аліна Паш в'їжджала до окупованого Криму: оприлюднено документ. *Українська правда*. 13 лютого 2022. URL: <https://tabloid.pravda.com.ua/scandal/6209349e91046/> (дата звернення: 01.03.2024)

29. Як зрозуміти, що ти музичний пірат і крадеш заробіток улюбленого артиста: розмова з музичним маркетологом Леонідом Ласточкіним. *МУЗВАР*. 2024. URL: <http://muzvar.com.ua/iak-zrozumity-shcho-ty-muzychnyi-pirat-i-kradesh-zarobitok-uliublenoho-artysta-rozмова-z-muzychnym-marketolohom-leonidom-lastochkinym/> (дата звернення: 01.03.2024)

ДОДАТКИ (проект)

Додаток 1.

Пробудження спогадів та осучаснене звучання у кінострічці «Я, Пербада і Берлін»

Дорожній мотив, як уособлення сумнівів та вагань героя. Весь сюжет побудовано навколо власних відчуттів головного персонажа. Юнацька жага до пригод, невизначеність майбутнього, кохання та проблеми. Саме так можна коротко описати фільм «Я, Пербада і Берлін» за мотивами повісті українського музиканта Андрія Кузьменка, також відомого як Кузьма Скрябін.

Стрічку створено режисеркою Ольгою Ряшиною. Варто відмітити, що задля динамічності історії та відображення внутрішніх змін героя, команда творців частково відхиляється від написаного в книзі, про що зазначає сама режисерка.

Акторський склад – переважно молодь. Проте, зауважу, що рівень гри дуже професійний. Іван Бліндар втілюючи образ Кузьми, яскраво передає його поведінку та копіює особливості акценту виконавця. Разом з ним більшу частину фільму проводить Володимир Гева в образі Барда. Неможливо оминати його харизматичність, яка не втомлює, а протягом фільму задає настрій. Обидва актори вдало втілили свої ролі. Можна відмітити, що вони не заважали один одному, а показали яскравий тандем.

Дівчину Кузьми – Барбару, зіграла Марія Стопник. Не зважаючи на малу кількість екранного часу, її героїня також вкарбовується у пам'ять глядача.

Більшу частину фільму головний герой, разом з авантюрним супутником проводять у дорозі. У світовому кіно, цей жанр прийнято називати «road movie» (укр. *дорожній фільм*). Концептуальна особливість таких картин полягає у відображенні подорожі, яка змінює героя та його життя.

Події відбуваються у 90-х роках, коли ще молодий та маловідомий «Кузьма», як його звали друзі, тільки починав кар'єру артиста. Він втікає з важливої репетиції за 3 дні до концерта, купує на позичені гроші стару жовту «Победу», щоб вразити свою кохану Барбару. Проте, вона не в захваті від таких необдуманих вчинків. Дівчина йде з побачення, наголошуючи, що музикант має врешті визначити, що для нього важливо. Цей епізод можна вважати першим поштовхом для зміни світогляду головного героя. Він залишається в автомобілі сам на сам зі своїми думками. Зрозумівши, що його вчинок не виправдав очікувань, Кузьма хоче позбутися авто. Зрештою, це призводить до абсолютно авантюрної подорожі зі знайомим на ім'я Бард, як згодом стає відомо – контрабандистом. Йому потрібно з'їздити в Берлін, по справах, а Кузьма відгукується на пропозицію поїхати разом на придбаній «Победі».

На шляху до Німеччини виникають різні пригоди, що схиляють героя до сумнівів стосовно свого покликання. Він усвідомлює що взагалі не розуміє що на нього чекає далі.

Згодом, чоловік відчуває, що хоче й надалі бути музикантом та розуміє, що варто поквипитись зі справами, щоб встигнути повернутися на концерт до Львова.

Андрій Кузьменко став справжнім героєм свого часу, та вже як 10 років після своєї смерті викликає в людей приємні асоціації, а його творчість залишається актуальною й понині.

Поєднання музикантів сучасності з текстами «Скрябіна», для створення саундтреків до фільму, надає свіжий подих композиціям, при цьому залишаючи оригінальні мотиви та авторські задуми музиканта. Варто зауважити, що виконавці практично не переробили під себе пісні, а лаконічно вписалися у твори зберігаючи ідентичність гурту.

Музичний супровід фільму можна назвати справжнім перформансом. Для створення саундтреків задіяно цілий перелік українських музикантів, які

виконують пісні гурту «Скрябін». Серед них: Женя Галич виконує «Танець пінгвіна», ми можемо почути, що співак намагається змінити тембр голосу, щоб звучати більш схоже до оригінального виконавця. Трек лунає під час кульмінаційних моментів фільму, коли Кузьма співає на сцені Берлінського клубу та усвідомлює, що це його покликання. Також, співак виконав пісню «Червоні колготки».

На відміну від Галича, КНАУАТ не змінював своєї манери та зачитав трек «Победа-Транс» на свій лад. Зауважимо, що ця композиція отримала осучаснене звучання. Така інтерпретація – гарний крок, який дозволяє водночас зберегти музичну спадщину та включити її у контекст сьогодення.

Гурт «Tvorchi» також виконали композицію «Два озера повні сліз» у притаманній собі стилістиці. Хоча й оригінальне виконання, на наш розсуд, імпонувало би стрічці влучніше, проте у «Творчих» не можемо назвати поганим, воно заслужено посідає своє місце серед саундтреків стрічки.

Також, серед них пісні: «Хлопці-олігархи», «Просто ми», «Спи собі сама», «Кольорова», «Хай буде так, як хочеш ти», «Говорили і курили», «Чорнобиль форева», «То моє море», «Чекаю ночі», «Мовчати» та «Старі фотографії» пролунали голосами гурту «STRINGY!», Wellboy`a, Тіни Кароль, гурту «ТНМК», Джамали, ADAM`a, гурту «Антитіла», Дзідзьо, Аліни Паш, гурту «Без Обмежень» та Дмитра Монатіка відповідно.

Серед пісень залишили й оригінальне виконання Кузьмою пісні «Місця щасливих людей». Цей момент по-особливому торкається серця та спогадів. Дитинство, шкільні роки... саме з цими часами особисто для мене асоціюється музика гурту Скрябін. Чути його голос в оригінальній версії пісні приємно, тому що саме цей елемент повертає тебе у безтурботну реальність тодішніх часів.

Стосовно запису музичного супроводу немає жодних питань. Звукорежисер якісно попрацював над треками, особливо виконання «Танець

пінгвіна» яке стало фактично озвученням виступу на сцені та має характерний стиль.

Музика в «Я, Победа і Берлін» надає загальний тон фільму, ледь не кожна сцена наповнена лаконічними вставками треків у виконанні популярних українських виконавців. Без композицій, написаних безпосередньо Андрієм Кузьменко, важко уявити чи був би цей фільм таким яким є і чи був би взагалі.

Відзначити можна й операторську роботу та світлові рішення. Оператор Дмитро Недра відчув особливості кожної сцени, та звертав увагу на тонкощі та деталі. Особливо запам'ятався момент, коли головний герой у наркотичному трипі перебував на Берлінському рейві. Підбір ракурсів, акцентів, *barellroll* (*вид зйомки коли камера обертається по вертикальній осі*) – всі ці елементи зробили кадри не схожими на загальні сцени з фільму. Теплі тони налаштовують на ностальгічну та приємну атмосферу. Сцени на рейві – агресивну та п'янку. Саме через це ми відчуваємо контрасти звичайного та нічного життя.

Хочеться зауважити, що у стрічці не вистачає характеру жіночих персонажів. Ми бачимо чіткі образи чоловічих героїв, проте жінки мають скоріш роль допоміжних осіб. Барбара – кохання героя, а дівчина з рейву – допомагає Кузьмі знайти себе. Було б цікаво трохи більше розкрити цих персонажів та їхні мотиви, щоб відійти від стереотипності розповіді.

Проте, особисто для нас, цей фільм є одним із найкращих в українському кінематографі. Вдало підібрані герої, музичний супровід щоразу пронизає до мурах по шкірі... Сцена після титрів з реальним архівним відео музиканта, яка викликала сльози та посмішку в усіх глядачів в залі. Хтось збирався вже йти, проте коли на екрані після титрів з'явилось це відео – люди завмерли біля дверей кінотеатру. Цей момент є показовим, та одразу дав мені зрозуміти – глядачі також залишились враженими, що свідчить про якість проробленої роботи творцями стрічки.

Такі фільми важливі в контексті транслявання образів відомих постатей та не ідеальності їхнього шляху до визначення свого покликання. Стрічку точно варто побачити хоча б один раз в житті, тож рекомендую переглянути, щоб остаточно для себе визначити чи відгукується вона вам. Та пізнати трошки більше особистість лідеру гурту «Скрябін», а також почути як музичний супровід налаштовує на певні настрої залежно від зображуваних ситуацій з життя героя, та має чи не найважливішу роль у фільмі.

Ксенія Кулашкіна

Додаток 2.

Проект МУР. Історія крізь призму музичного мистецтва

За весь час становлення української державності, чимало сталося історичних подій. Особливістю є те, що більшість з них – сумні. Розстріли, гоніння, зради та вигнання – всі ці слова чітко закарбувалося в пам'яті тих, хто вів боротьбу за українську ідентичність та свободу.

Сучасна українська сцена регулярно оновлюється та ми спостерігаємо інноваційні підходи до створення та популяризації контенту. Завдяки новим форматам та альтернативному баченню, відкрилися можливості транслявання нашої історії крізь призму років – аналізувати та визначати зміни, які відбуваються у суспільстві залежно від обставин як на внутрішній, так і міжнародній політичній арені.

Останнім часом, українські митці все частіше звертаються до історичних подій та постатей під час створення своїх творів. Такі тенденції виникли внаслідок революційних процесів в нашій країні та війни, яку вкотре проти нас було розпочато тими, хто не бажає не тільки зростання а й загалом існування української нації.

Серед новітніх проєктів від українських музикантів, хочеться окрему увагу приділити «МУР'у». Автори проєкту наголошують, що позиціонують себе «стіною» між російською та українською культурами та стверджують, що це важливо проводити паралелі минулого з сьогоденням.

В інтерв'ю «Радіо Промінь», співавтор проєкту Олександр Хоменко заявив: «Наш альбом дає можливість зрозуміти, за що і проти кого ми боремося щодня». Ця теза спрямовує нас на думку про те, що історія циклічна. Також ініціатори проєкту зазначають – він точно не про розваги.

Власне, це дійсно так, у радіовиставі «Ти (Романтика)» розповідається про часи Розстріляного відродження. До створення проєкту та озвучення письменників доєдналися відомі українські музиканти та інфлюєнсери.

Тичина, Петлюра, Вороний, Винниченко, Довженко, Яновський, Сосюра, Хвильовий, Курбас, Семенко, Остап Вишня та ін. – такі імена звучать у рамках проєкту «Ти (Романтика)». Доступно та цікаво подається інформація про існування та дії важливих для України постатей.

«Роздали ролі героїв 20-ого століття – нашим сучасникам. Бо ми вважаємо, що у минуле - можна дивитись, як у дзеркало» – так, пояснюють підбір голосів автори у першому треці «Як працює цей альбом». З цим важко не погодитись, ми дійсно можемо відчутти певне дежавю. Слухаючи *«не закривайте двері, нам потім їх ламати, а ми ж не мародери»* у треку «Суспільна власність», чітко проглядається образ тоталітарної радянської політики, яку наразі уособлює в собі росія по відношенню до світу, зокрема, до нашої країни.

Загалом, проєкт висвітлює важку та важливу тему – проблему знищення української культури та українських митців, поетів. Розстріляне відродження не просто «щось з історії» чи «тяжкий період». Розстріляне відродження – це один з доказів нищівної політики імперського режиму, яка досі втілюється по відношенню до України та українського народу.

Варто зазначити, що ще пару років тому, навіть вже після початку війни росії проти України, багато хто не сприймав цю тему серйозно. Для когось – просто політичні ігри, для когось – черговий конфлікт та непорозуміння. І лише певна частина тверезо оцінювала події Криму, Донецької та Луганської областей як геноцид українського народу та спроби знищення нашої держави.

Чому такі проєкти важливі? Вивчення історії та історичних постатей в розумінні шкільних або студентських років сприймається важко. Усі ми уявляємо величезну кількість інформації, яку намагаються вкинути в наш мозок. Проте історія – це не тільки купа цифр та нескінченних подій. Історичні факти важливо та можна легко запам'ятати, особливо якщо вони подаються у вигляді мистецтва. У наш час, як і раніше, існує багато театральних вистав, історичних фільмів та серіалів. Однак, все частіше історія з'являється

у музичних композиціях. Тож, важливість подібних проєктів можна пов'язати з тим, що крізь призму мистецтва, ми маємо змогу засвоїти матеріал краще. Та, насамперед, визначити для себе свою ідентичність та захищати свій культурний код.

Ксенія Кулашкіна

Додаток 3.

Підкреслює характер колекції: музика під час фешн показів

Музика відіграє важливу роль у показах мод, допомагаючи створити настрій, атмосферу та загальне враження від колекції. Правильно підібрана музика може підкреслити естетику одягу, посилити емоційний вплив показу та зробити його пам'ятним для глядачів.

Дизайнери часто співпрацюють з музикантами та композиторами, щоб створити унікальні звукові ландшафти для своїх показів. Музика може бути використана для створення різних настроїв, від драматичного та напруженого до легкого та спокійного. Вона також може бути використана для підкреслення певної теми чи концепції колекції.

Світовий досвід

На показі літньої колекції 2023 року бренд Balenciaga використав музику з елементами індастріалу та важкого металу, щоб створити футуристичну та моторошну атмосферу. Натомість на показі колекції весна-літо 2023 року бренд Dior використав ліричну музику, щоб підкреслити легкість та жіночність колекції.

Музика також використовується для створення ритму та руху на подіумі. Швидка і енергійна музика може підкреслити динаміку і впевненість моделей, тоді як повільна і мелодійна – може створити більш витончений і спокійний настрій. Крім того, її роль важлива для передачі культурного контексту колекції.

Українські покази UFW

Дизайнери **VOROZHBYT&ZEMSKOVA** завжди на свої покази в межах Ukrainian fashion week звертаються до послуг диджею. Використовують завжди різну музику: українських та іноземних артистів. Деякі з треків створюються спеціально для показів, частина – зводиться з вже готових композицій. В своїх інтерв'ю **VOROZHBYT&ZEMSKOVA** згадують, був

випадок, коли протягом показу лунали тільки треки українського гурту Mad Heads.

DASTISH FANTASTISH вирізняються тим, що створюють музику для показів самостійно. Це пояснюють тим, що спочатку, бренд мав бути музичним проєктом. Переважно створюють електронну музику. Серед треків найбільш поширені жанри: ейсід, мінімал, брейкбіт, хаус, техно.

JEAN GRITSFELDT в свою чергу не відмовляються від міксів відомих треків, однак і пишуть власну музику. В інтерв'ю Karabas.live стверджують – все залежить від мети. Ідеї формуються відносно теми колекції і настрою. Так, у 2019 на одному з показів, який відбувся в кінному клубі, лунав ремікс кантрі-треку Біллі Рей Сайруса та Lil Nas X «Old town road» та «Horse power» The Chemical Brothers Further. Такі треки відображали загальну атмосферу локації та представленої колекції.

LARISA LOBANOVA на покази беруть існуючі треки, проте роблять мікси, зводять та додають звуки. Так, на одному з показів пролунав голос постановника. А до показу осінь-зима 2017/18 було спеціально записано дзвін дзвіночків та «голоси фей».

Цікаво, що під час дефіле бренд LARISA LOBANOVA неодноразово використовували рок-композиції. На подіумі звучали The Doors, Nirvana та Led Zeppelin. Також, виявляють зацікавленість до фольклору та етно-мотивів.

Бренд **PRZHONSKAYA** використовує унікальну музику для своїх показів, презентацій та інших творчих проєктів. Музика створюється проєктом TRANSCRIPT, який заснував директор бренду Алекс Форст.

TRANSCRIPT пише ексклюзивні саундтреки, які відповідають естетиці кожної колекції. Музичний стиль TRANSCRIPT – експериментальна електронна музика. На UFW під час демонстрації колекції весна-літо 2019, можна почути музичний супровід схожий на ритуали африканських країн, поєднання голосових вібрацій та звуків барабанів. Такий підхід дозволяє

бренду PRZHONSKAYA повністю реалізувати своє творче бачення.

Також, варто згадати шоу «Супермодель по-українськи» та «Топ-модель по-українськи». Тут ми нерідко могли почути різні музичні композиції під час випробовувань учасників. Особливо відмітимо дефіле, коли на подіумі були присутні музиканти, що виконували композиції, а моделі мали взаємодіяти з ними та зацікавлювати глядача. Так, на показах були присутні такі виконавці як Ivan Navi, Tvorchi та інші. А найголовнішим треком, який став саундтреком проєкту є «Світ чекає», українського гурту LETAY.

Загалом, використання музики під час показів у фешн-індустрії є важливим інструментом для створення настрою, атмосфери та загального враження від колекції. Правильно підібрана музика може підкреслити естетику одягу, посилити емоційний вплив показу та зробити його незабутнім для гостей заходу. Важливо, що Ukrainian Fashion Week дотримується обов'язкового правила ліцензування музики на показах, це дає змогу проявляти креативність, спонукає до співпраці та розвитку української музики або створення брендами власних треків.

Ксенія Кулашкіна

Додаток 4.

Культурна експансія та національне відродження: огляд мюзиклів

Культура споживання контенту має властивість змінюватися з часом. Сьогодні ми бачимо абсолютно нові формати, зміну напрямків розвитку мистецтва та появу сучасного бачення. Особливу увагу хочеться приділити мюзиклам, які активно створювали в Україні на початку 2000-х і до 2010-х років. Нашою метою є визначити в чому полягала їхня популярність тоді та чому в сьогоденні подібні картини для нашого сегменту суспільства не створюються в таких масштабах.

Почнемо з того, що переважно всі мюзикли, про які йтиметься в цьому тексті, кожен з нас переглядав хоч раз під час зимових свят. На Різдво або у новорічну ніч. Вони вирізнялися своєю «новизною» серед безлічі стандартних концертів та щоразу змушували звернути увагу на екран (ред. в моєму випадку всі інші справи та святкування за столом з батьками та гостями відходили на другий план).

Першою з таких популярних картин був **«Вечори на хуторі біля Диканьки» (2001)**. Знятий за мотивами твору «Ніч перед Різдвом» Миколи Гоголя. У ньому розповідається історія про кохання коваля Вакули (Олега Скрипки) до норавливої дівчини Оксани (Ані Лорак), і його пригоди.

Фільм складається з двох серій. У першій серії дія відбувається в українському селі Диканька. Вакула закохується в Оксану, але вона ставить йому неможливе завдання: принести їй черевички самої цариці. Відчайдушний коваль вирушає в небезпечну подорож.

У другій серії дії відбуваються у Петербурзі, і герой завдяки допомозі чорта здобуває заповітні черевички.

«Фільм наповнений українським фольклором і традиціями» хотілося б сказати, проте він, на жаль, не є таким. В минулому, для когось молодих роках, для когось дитинства, ми сприймали його як просто розважальний

контент, який легко споживати під час святкування. Наразі ж, ситуація інша. У першу чергу, звернемося до сьогодні. Для багатьох українців, період новорічних свят вже не є таким, яким був раніше. До початку російсько-української війни, український контент фактично не був настільки популярним як зараз, що пов'язано з нав'язаною меншовартістю з боку росії. Тож, «успіхом» на той період вважалася участь російських зірок, яких ми зустрічаємо у всіх концертах та кінороботах того часу.

Хоч українці завжди вміли створювати контент, наслідки пропаганди меншовартості створили уявний образ «хочеш кращого – їдь у Москву». Через це, багато хто прагнув наблизитися до «справжньої богеми телеекранів». Саме так у мюзиклах і почали з'являтися російські виконавці. У «Вечорах на хуторі біля Диканьки» українці змальовувалися як стереотипні селяни, козаки-пияки та розмовляли дивною мовою, на російський манер, з українськими вставками, проте навіть не подібною до суржику чи діалектів.

У 2002 році, знову ж таки у співпраці з росіянами, було знято «Попелюшку» на мотив казки Шарля Перро. Тут одна з головних ролей належала Андрієві Данилку в образі Верки Сердючки. Варто зазначити, що саме участь цього персонажа робила успішними різні проекти.

«За двома зайцями» 2003 року створений на базі українського матеріалу, проте у кооперації з тими ж росіянами. Першочергово, історія була спрямована на висміювання русифікованих українських міщан. У радянському союзі навіть зняли екранізацію твору, та згодом зрозуміли що стрічка висміює російську мову, тож фільм було переозвучено. Натомість оригінал зберігався в Маріуполі, та про нього ніхто не згадував аж до початку 10-х років 21-го сторіччя.

Повертаючись до «ремейку» у вигляді новорічного мюзиклу, який в кращих традиціях російської пропаганди робили українськими силами під «московським» наглядом. Це означало, що початкова ідея твору змінювалась і вже була спрямована на розмиття кордонів між державами. І тут,

головні ролі відходять саме росіянам – Пугачовій та Галкіну, а історія відходить від канонів оригінального твору. Ми спостерігаємо знуцання над українською мовою, присутній наратив, ніби розмовляти суржиком чи російською – престижніше. З представників українського шоу бізнесу, одну з головних ролей посідає Андрій Данилко. При цьому, він по факту відіграє «невиховану селючку», однак, слово селючка тут не про сільське походження, а саме як образ людини, яка є огидною, та «не гідною вищого суспільства». Варто додати, що в українській культурі – село має важливу роль національного коду, в той час як в мюзиклі воно дорівнюється до чогось низькосортного та невихованого.

«Сорочинський ярмарок» – це приклад фільму, який немовби ілюструє російський погляд на українську культуру. У ньому українці показані простими, часто наївними, і зменшено їхнє значення в історії. Цей фільм не показує справжню глибину української культури, її багату історію та цінності.

«Дуже новорічне кіно, або Ніч у музеї» – фільм, який не тільки пародіює американське кіно, а й нав'язує глядачеві російську культуру. Український акторський склад, і в той же час основний акцент – на Пушкіні, російському поетові, а не на Шевченкові чи Шекспірі. Це дуже показово – українське кіно, з українськими акторами, просуває «велику» російську культуру.

Згодом, у 2013-2014 роках були створені такі мюзикли як **«1+1 вдома»** від студії Квартал 95, та **«Аліса в країні чудес»** від ТРК Україна. Цікаво, що тут вже відсутні російські виконавці та актори, а самі стрічки насичені саме українськими зірками. Проте, зазначимо, що все одно зняті вони російською мовою з метою «охоплення більшої аудиторії».

Існує й інша реальність, де звучить справжня Україна – із самобутніми традиціями, класними мультиками, піснями Івасюка і без російського впливу.

«Сійся, родися!» (1969) – мюзикл, який розповідає про красу нового року на селі, де зустрічаються сестри Байко і відбуваються незвичайні пригоди.

Фільм зберіг унікальні кадри зимового Львова 60-х років, які дозволяють глядачеві поринути в атмосферу того часу.

«**Червона рута**» (1971) – легендарний мюзикл, створений за мотивами відомої пісні Володимира Івасюка. У ньому грають Софія Ротару, Назарій Яремчук та Василь Зінкевич, вокалісти «Смерічки». Сюжет розповідає про парубка з Донецька, який приїжджає в Карпати і закохується в гуцулочку. «Червона рута» – це фільм про любов, танці, пісні, де Схід і Захід зустрічаються.

«**Ватра кличе на свято**» (1982) – музичний фільм від львівського ансамблю "Ватра", який поєднав в собі народні пісні, лірику та запальний фанк. Фільм показує українське Різдво, не згадуючи про нього прямо, але створюючи дух свята за допомогою музики і візуальних образів.

«**Як козаки...**» – це культовий мультсеріал, який підкорив серця неодного покоління. За 30 років Тур, Грай та Око побували в різних пригодах: грали у футбол, рятували наречених, зустрічалися з прибульцями, стали пілотами... і все це під музику українських композиторів: Скорика, Поклада, Буєвського та інших. «Як козаки...» – й це доказ того, що українські мюзикли не обмежуються тільки старими стрічками та співпрацею з російським шоу-бізнесом.

«**Колядки на кудрявці**» – новорічний мюзикл 2023 року, який пропонує відчутти справжній український дух. Дантес, Джамала, Wellboу та інші зірки виконують українські колядки, а молоді фольклористи в доступній формі розповідають їхню історію.

Українські режисери вміють створювати якісні мюзикли, але, за останні роки, ми майже не бачили нових. Це може бути пов'язано з війною, нестачею бюджетних коштів для виготовлення кінематографу подібного жанру. Однак, найголовніше, що ми відійшли від російських наративів і створюємо власний, якісний контент, який просуває нашу культуру.

Ксенія Кулашкіна

Додаток 5.

Музика в українському кінематографі: від німого кіно до сучасних творів

Музика – невід’ємна частина кіно, яка додає емоції, підкреслює настрій, розкриває характери героїв та посилює вплив на глядача. Український кінематограф, незважаючи на складну історію, збагатив світ кіно своєю музичною спадщиною, яка пройшла шлях від німого кіно до сучасних картин.

Епоха німого кіно

На початку ХХ століття в Україні, як і в світі, кіно було німим. Музика в цей період виконувала роль озвучки, супроводжуючи дії на екрані. Живі оркестри, піаністи та фонографи створювали музичний фон, який міг бути комедійним, трагічним, романтичним або просто атмосферним. Цей фон налаштовував глядача на певну емоцію та давав додаткову можливість зрозуміти, які дії відбуваються чи будуть відбуватися на екрані.

Серед найвідоміших українських стрічок німого кіно, такі: «Земля», «Арсенал», «Людина з кіноапаратом», «Звенигора» та інші. Три з наведених творів були зняті режисером Олександром Довженко. Кінокритик Сергій Тримбач вважає, що саме роботи Довженка мають велике значення в українському кінематографі: *«Вони містять національну ідентичність, підґрунтя, яке вирізняє їх з масиву стрічок радянських часів».*

Звукове кіно та українська музика 30-х років

З приходом звукового кіно в 30-ті роки ХХ століття, в українському кінематографі з’явилися нові можливості для використання музики. У цей час фільми відзначаються великою кількістю пісень та музичних номерів, які стали своєрідним відображенням традицій української народної музики.

З появою звуку в 1930 році український кінематограф зробив крок вперед. Дзига Вертов зафіксував ентузіазм робочих Донбасу в документальному фільмі «Ентузіазм: Симфонія Донбасу». А наступного

року Олександр Соловйов представив перший художній фільм з голосами акторів – «Фронт».

Наприкінці 30-х років, під тиском тотального терору в СРСР, відбулося повернення до національно-історичної тематики. «Щорс» Олександра Довженка (1939) та «Богдан Хмельницький» Ігоря Савченка (1941) стали яскравими прикладами цього періоду.

У радянський період, а саме часи війни та роки після неї – українське кіномистецтво розвивалося в контексті соцреалізму, а композиторам доводилося відображати в своїх творах ідеологічні установки та патріотичні мотиви.

У часи «відлиги» у другу половину 50-х, на початку 60-х років, проглядався стрімкий зріст українського кіновиробництва. Саме тоді були зняті такі фільми як: «За двома зайцями» Віктора Іванова, «Спрага» Євгена Ташкова та інші.

Використання жанрів музики в українському кіно

Класична музика використовується для створення епічності та емоційного піднесення (наприклад, «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова). Народна музика віддзеркалює дух українського народу, його традиції та історію (наприклад, «За двома зайцями» Віктора Іванова). Джаз вносить ритм та енергію, створюючи атмосферу розслаблення або зворушення. Рок надає драматизму, активності та вільного духу.

Наш час

Сучасний український кінематограф характеризується виникненням нових жанрів та стилів у кіномузиці. Композитори використовують різноманітні музичні елементи, в тому числі електронну музику, джаз, рок, фольк та класику, створюючи непересічний звуковий ландшафт.

Музиканти в українському кіно грають важливу роль. Вони втілюють ідеї режисера, створюючи композиції, які доповнюють візуальну частину фільму та дозволяють глибше осягнути його сенс.

Однак, варто зазначити, що нерідко зараз можна зустріти використання хітових композицій, які не є написаними спеціально для фільму або серіалу, так, наприклад у «Мої думки тихі», Антоніо Лукіча, так і відбулося. А от наприклад серіал того ж режисера, «Секс, Інста і ЗНО» містить оригінальний саундтрек, написаний спеціально для цієї картини.

Також, можна пригадати фільм Олега Сенцова «Носоріг», в якому розповідається про кримінальний світ 90-х в Україні – там лунає пісня «Веди», гурту «Жадан і Собаки», саундтрек написаний саме для цього фільму.

Українська кіномузика – це культурна спадщина, що відображає історію та емоції українського народу. Вона продовжує розвиватися, збагачуючись новими жанрами та стилями, і залишається важливим елементом українських кінострічок.

Ксенія Кулашкіна

Додаток 6.

«Я – Іван. Я – актор. І поки що всьо»

«Я – Іван. Я – актор. І поки що всьо», – таким був початок нашої розмови з людиною, якій довелося зіграти свого кумира в фільмі «Я, Перемога і Берлін». Ми вирішили поспілкуватися про творчий шлях, отримання ролі Скрябіна та важливість музики у кінострічках, з Іваном Бліндарем.

«Мені 31, і я все життя мріяв бути актором, – і моя мрія здійснилась. Як я вирішив стати? Я в першому класі побачив, як чоловік на сцені гуморески розказує, там збирав увагу всіх глядачів в залі.. Приковував увагу до себе, і це дуже дивно було, мало хто таке вміє робити так вміло, стягнути всіх. Там дітей було повно і дуже важко звернути їхню увагу. А тут він просто почав читати гуморески і так легко і круто це зробив. Для мене тоді відбулась якась магія», – саме так Іван характеризує момент, коли віднайшов своє покликання.

Уже понад 13 років Бліндар є актором Франківського драмтеатру (ред. Івано-Франківський національний академічний драматичний театр імені Івана Франка). Каже, працює над різними виставами.

«Запрошую до нас у Франківськ, на вистави. У кіно зараз немає нічого (пава). Але в найближчому часі, думаю, буде»

За словами актора, основною є саме театральна кар'єра. Проте, вже має й досвід у кінематографі, а саме: близько 5 фільмів і декілька музичних кліпів. *«У театрі вже давно, а в кіно, небагато, невеликий досвід. Хоча, з чим порівняти. Зараз вже якби виходить великий», – стверджує Іван.*

Порівнюючи дві сфери діяльності, каже – це кардинально різні площини: *«Процес залишається один й той самий: ти граєш. А загалом, дві різні абсолютно площини. І від того, і від того, отримую максимальний кайф. Можна додати, відрізняється, мені здається порівняно як з бігом, є там коротка дистанція, стометрівка, і наприклад марафон, щось таке...».* (ред. уточнює: «коротка – то фільм, довга – то театр»).

Найвидатнішою, вважає гру у фільмі «Я, Победа і Берлін». Згадує, який шлях довелось подолати до здобуття своєї ролі: *«Пройшов кастинг, мене затвердили, та й усе. Стандартна процедура. Просто такий дуже довгий кастинг: там мене шось були затвердили, потім не затвердили, потім хотіли – не хотіли. А потім вже аж літом за півроку до початку проєкту, навіть більше, я знаю що шукали персонажів. У червні здається, подзвонили, чи можу приїхати ще раз, я приїхав, пройшов проби, і мені зателефонували, що я затверджений. Там якісь там умови зразу обговорили, і тому подібне».*

У дитинстві, актор полюбляв творчість Андрія Кузьменка. Каже, його пісні були дуже драйвові. Зазначає, був навіть не підлітком – дитиною, тож зміст текстів ще тоді не розумів: *«Мені просто подобався цей вайб, як зараз кажуть, його пісень, його творчості. А сама постать Скрябіна... він мені дуже був такою теплою людиною, мені дуже імпував який він в житті. Але, той яким його транлювали в ЗМІ, яким він сам був для мене дуже близькою людиною. Та в принципі, як і всім. Тому що мені здається, у нього був такий Божий дар, от як із ним спілкуєшся, після буквально 2-3 хвилин спілкування, мені здається, що ти цю людину триста років знаєш, це твій старий хороший друг».*

Тож для Івана ця роль стала знаковою. Та каже, після ейфорії було відчуття занепокоєння: *«Це було дуже страшно, перші пару секунд, коли мені зателефонувала кастинг-директорка, і сказала що мене затверджено, я відчув, звісно, радість, але в той же ж момент я відчув цю відповідальність. Якби це не пересічна особистість, це видатна постать, і всім відома досить в Україні. Плюс, це мій кумир дитинства, і я відчував перед собою дуже велику відповідальність, я старався робити все, що міг, аби потім мене самого ж совість не загризла».*

«Я не байдужий, значить постать не байдужа, значить все не марно»

Стрічка отримала багато відгуків. Серед них було як схвалення, так і критичні коментарі. Іван розповів, чиї думки для нього були найбільш

важливими та визначали якість його роботи: *«Для мене, найголовніше відгуки були це від родини, від дружини пані Світлани, від батька Віктора Кузьмича. Ну і від інших там близьких людей Кузьми, які знали його. Друзів, знайомих. Отримував, і мені дуже цінні були їхні відгуки, бо навіть коли там щось критичне, щось було, для мене це також є цінним. Бо, якби нічого взагалі не говорили, мені здається, що це було би найгіршим для мене варіантом. Тому що, коли нічого не говорять, то це значить що все одно, а якщо підходять і говорять там чи схвальні чи критичні відгуки, значить я не байдужий, значить постать не байдужа, значить все не марно».*

Про бекстейдж актор каже небагато, проте асоціює роботу над картиною зі створенням великої сім'ї: *«Ми максимально кайфували від роботи, від процесу. Бувало місяцями що там перепрацьовували, і важко було, і переїзди особливо дуже такий не легкий момент в кінематографі. Але в загальному, це просто неймовірний... неймовірні спогади на все життя».*

Про колег відгукується з захватом. Каже, підбір акторів є більш ніж вдалим, в чому схвалює роботу кастинг-директорки: *«Наскільки вдалою є підбірка акторів... я би сказав ідеально. Якщо сказати про моїх колег. Не знаю як там стосовно мене, не можу бути об'єктивним. Але, підібрані актори в фільмі просто неймовірно. Кастинг, Алла Самойленко зробила, мені здається, неймовірний. Має все ж таки ця людина якесь щось дароване від Бога, якесь шосте чуття по підборі персонажів, по підборі акторів – прям вау».*

«Є з ким край боронити»

А от коментуючи саундтреки, Бліндар каже, не є супермузикантом і не вважає що може об'єктивно та критично оцінити вибір режисерів. Втім зазначає: багато з пісень припали до душі: *«Мені подобаються деякі пісні навіть дуже. Вони навіть зараз в мене є в плейлисті. Я часто слухаю їх. Мені подобаються там якісь кавера, які зроблені прям нестандартно, як на подоби Хаят зробив. Мені прям дуже імпонує, дуже-дуже. Просто сам оригінал пісні*

«Победа-транс» вона така, дивацька. А тут Хаят підійшов прям з іншого боку і зробив її прям хітярою-хітярою. Чесно, я в захваті».

Власне, пісня «Победа-транс» у виконанні Хаята стала найулюбленішим треком актора. Зокрема, Іван знявся в кліпі на цю пісню: *«До мене зателефонували люди, які працюють з Хаятом, запропонували, і мені прям дуже зайшло. Я познайомився з Андрієм, і я в захваті, прекрасна людина, чудовий музикант і взагалі творча людина. Дуже-дуже-дуже крутий».*

Однак, відмічає й інші треки. На думку актора, такий підхід є нагадуванням про те, що українська музика, культура, є, була і буде. Ніби нагадування про «плеяду неймовірно крутих виконавців». І тих часів, і сьогодні. *«Є з ким край боронити, як кажуть. Ну і взагалі про те, що українська, якби осучаснення старих треків – як на мене це дуже круто, це новий виток у популяризації української музики, української культури серед молоді та підлітків. Навіть не тільки, а й дорослих. Тому що наприклад, от там 17 виконавців здається було, саундтреків, і багато хто є, наприклад, фанатом, там не знаю, Монатіка, для прикладу, чи Тіни Кароль, чи інших виконавців, чи ТНМК, але якби там ті чи інші пісні Скрябіна не слухали, чи не знали. А тут, якби за рахунок того, що вони є фанатами цих виконавців, вони познайомляться ще й з творчістю Кузьми, яка була написана в 90-х, і, можливо, навіть поцікавляться які ще паралельно треки були на той час там. Поцікавляться там всією культурою української музики 90-х, що, як на мене, було прекрасним періодом в українській музиці».*

«Ця культура завжди була і буде»

Актор згадує: чув багато відгуків, що музики у стрічці забагато, проте, зазначає, тут вона взагалі існує як окремий персонаж: *«Мені здається що круто, що музики багато. Бо це якби, про музиканта фільм. І творчість Кузьми тут, мені здається, що можна було б створити ще один окремий фільм, прям музичний фільм, з окремими його треками. Просто створити ще якусь іншу історію паралельно. І я би туди ще більше треків запустив.*

А в нашому фільмі це дуже важлива роль, тому що це роудмуві, воно постійно динамічне. Динаміки потребує. І ці пісні деколи так кажуть, що заливало весь ефір музикою, але, ну мені сподобалося. Мені чимось навіть наближено до якоїсь, музичного роудмуві. Я би назвав це якимось новим жанром».

Створення таких стрічок в контексті сьогодення Іван визначає як дуже важливе і те, що «на часі». Пояснює це великими сенсами в культурному значенні, та можливістю популяризації української культури.

«Фільм реально про любов можна сказати. Про любов до себе, до близьких, до культури, до того, що потрібно слухати свого серця. Але тут навіть не про те мова йде зараз. Якщо дивитися в ширшому контексті, то це – популяризація української музичної культури... про музиканта, про буремні 90-і, як важко було пробиватися і знайти правильний шлях серед буремних днів того часу. Це про величезний пласт української музичної культури насправді, про становлення нашої музичної культури. Про те, що вона в нас була, є і буде. Про те, що в 90-х, не зважаючи там на найгірші часи економічні, наша культура справді процвітала, і ці чарти такі, накштал «Території А», допомагали в цьому і популяризували» – зазначає актор.

На завершення, Іван наголошує, чому зараз важливо відроджувати українське культурне надбання і з чим був пов'язаний його занепад:

«Нас тоді з деяким часом просто задавив мастадонт, одвічний ворог наш «москаль недобитий». Задавив нас просто своєю масою низькопробної музичної культури, всякої попси, за рахунок бабла. Просто попереманював дуже багато виконавців. А кого не попереманював – то просто задавив. І всі фрази, коли ти там, музиканти приходили на радіо і з пропозицією своїх, їм казали «ето не формат», ну короче. І це, про це фільм, про те, що ця культура завжди була і буде. І вона відрізняється дуже сильно від нашого сусіда, країни-агресора, це про нашу ідентичність, про величезну плеяду музикантів, які є світового рівня, світового значення насправді».

Ксенія Кулашкіна